

УДК 336.316.4:168.522

ЗАГРОЗИ ФІНАНСОВІЙ БЕЗПЕЦІ ЛЮДИНИ ТА СОЦІАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ СУСПІЛЬСТВА

Студ. В.О. Сорокіна, гр. БФ-1.15

Науковий керівник ст. викл. О.В. Черниш

Київський національний університет технологій та дизайну

Метою дослідження є визначення найвагоміших загроз фінансовій та соціальній безпеці людини з огляду на те, що безпека в соціальній сфері по суті інтегрує деякі загрози, що стосуються інших сфер життя держави.

Результати дослідження. В Україні соціальні процеси, характерні для сучасного періоду, мають суперечливий характер. Поряд з позитивними факторами, до яких можна віднести періодичне зниження інфляції, зменшення її темпів, зміни у соціальній структурі суспільства, а саме: початок процесу формування прошарку власників акцій, нерухомості, земельних ділянок тощо, існує значна кількість негативних тенденцій, які свідчать про зростання соціальних труднощів в суспільстві і ведуть до можливої соціальної деградації.

Загрози фінансовій безпеці людини, які виходять із різних сфер суспільного життя або ж зароджуються, безпосередньо, у соціальній сфері, можуть стати каталізатором соціальних катастроф в залежності від темпів нарощування несприятливих тенденцій і процесів в соціальній структурі і відносинах суб'єктів, фінансовому забезпеченні життєдіяльності людей. Особливо руйнівними є загрози, спричинені політикою і економікою. Можна прослідкувати ряд взаємозумовлених явищ сучасного суспільного життя, які демонструють логіку виникнення загроз в результаті непродуманих політичних рішень чи несподіваних, не виважених економічних перетворень: зменшення доходів – падіння рівня споживання – погіршення умов життя – погіршення стану здоров'я – злиденність.

По-перше, значну небезпеку суспільному розвитку створює такий соціальний феномен, як *бідність*, що залишається важкою економічною і соціальною проблемою суспільства. В Україні явище бідності прямо пов'язане з економічними трансформаціями. В умовах ринкових трансформацій набули стійкого характеру дві форми бідності: „стійка” та „плаваюча”. Перша пов'язана з тим, що бідність, як правило, породжує бідність. Низький рівень матеріального забезпечення призводить до погіршення здоров'я, декваліфікації, де професіоналізації, а врешті-решт до деградації. Бідні батьки відтворюють потенційно бідних дітей, що визначається їхнім здоров'ям, освітою, кваліфікацією. Друга форма, більш рідкісна, пов'язана з тим, що бідні, роблячи зусилля, розривають замкнуте коло і, адаптуючись до нових умов, відстоюють право на краще життя. Зрозуміло, що для такого стрибка потрібні не лише суб'єктивні, але й об'єктивні умови, створені суспільством.

По-друге, значним залишається *різке розмежування населення за рівнем доходів* між багатими і бідними та *розшарування населення за рівнем грошових витрат*: розрив між 10% найбільш і найменш забезпечених громадян становить 9-10 разів. При цьому слід враховувати, що статистичні оцінки не відображають реальних масштабів цих процесів. Посилення розшарування населення не відповідає вимогам наближення України до європейських стандартів рівня життя населення. В Україні формується розподіл населення за доходами, характерний не для країн Європейського Союзу (наприклад, у Великобританії – 4,1 рази, Німеччині – 3,7 рази, Швеції – 2,7 рази), а для латиноамериканських країн, де основна частина населення концентрується в групі з низькими доходами, а розрив між багатими і бідними постійно зростає.

По-третє, однією із суттєвих загроз фінансовій безпеці особистості є проблема *безробіття* в Україні. Впродовж практично всього періоду незалежності України спостерігається скорочення зайнятості населення.

По-четверте, як не парадоксально, але *система пільг і допомог* у вітчизняній практиці, нажал, також створює певні загрози фінансовій безпеці особистості. Діюча система пільг та

допомог є надто розгалуженою, фінансово необґрунтованою, значною мірою декларативною, непрозорою та соціально несправедливою: порядок надання пільг регулюється понад 40 нормативно-правовими актами. Як наслідок – пільги, допомоги та субсидії поглиблюють диференціацію в доходах, а дані про кількість сімей, що одержують житлові субсидії, насправді засвідчують про неприпустиму для цивілізованої країни частку бідних і злидених у складі населення.

По-п'яте, викликає занепокоєння *відсутність ефективної державної регіональної політики*, що посилює диференціацію в рівнях соціально-економічного розвитку регіонів України і не сприяє використанню переваг територіального поділу праці, природно-ресурсного та трудового потенціалів регіонів. Зазначена ситуація провокує економічний сепаратизм окремих регіонів, що загрожує територіальній цілісності української держави.

По-шосте, до небезпечних соціальних загроз, які існують сьогодні в суспільстві, слід віднести також руйнування соціальної бази політичної стабільності, яка існувала раніше, а також науково-технічного й інтелектуального потенціалу, соціальні ускладнення в процесі приватизації. Поширення корупції та злочинності, зрощування кримінальних структур з підприємницькими колами, поширення соціальних хвороб (алкоголізм, наркоманія тощо). Всі вказані чинники ведуть до загострення соціальної напруженості.

Останніми роками органи державної влади України прийняли ряд нормативно-правових документів, що сприяють визначенню пріоритетів у соціальній сфері. Зокрема, в Законі України «Про основи національної безпеки України», прийнятий у 2003 р., визначено основні напрями політики з питань національної безпеки в Україні в соціальній сфері. Серед них: істотне посилення соціальної складової економічної політики, реальне підвищення життєвого рівня населення, передусім на основі піднесення вартості оплати праці, своєчасної виплати заробітної плати та гарантованих законом соціальних виплат, посилення цільової спрямованості матеріальної підтримки, зниження рівня безробіття; створення умов для подолання бідності і надмірного майнового розшарування в суспільстві; збереження та зміцнення демографічного та трудових ресурсного потенціалу країни; подолання кризових демографічних процесів; створення ефективної системи соціального захисту людини, охорони та відновлення її фізичного та духовного здоров'я, ліквідації алкоголізму, наркоманії, інших негативних явищ; ліквідація безоглядності, безпритульності та бродяжництва серед дітей та підлітків [1, с.23].

Висновки. Аналіз загроз соціальної безпеки дозволяє робити висновки про наявність загроз щодо зростання соціального напруження, погіршення демографічної ситуації, зниження рівня економічної активності в легальному секторі економіки тощо.

Зубожіння населення було і залишається одним із чинників, що обумовлюють дефіцит фінансового капіталу, який гальмує подолання кризи неплатежів та інвестиційну активність. Знецінення заощаджень населення через гіперінфляцію перших років реформи, недовіра до уряду, різке звуження реальної заробітної плати та доходів на душу населення мінімізували споживчий попит, що є важливим джерелом поповнення обігових коштів і надання кредитів підприємцям, змінили форми заощаджень громадян. Через низьку ставку процентів по внесках, а також ризик їх знецінення інфляцією сталося «заморожування» накопичень громадян. Нормою стала практика вивозу швидко зароблених великих капіталів за кордон, тобто «втеча капіталу».

Необхідно створення надійних механізмів безпеки, які б надалі блокували або ліквідували негативні наслідки дії системи загроз соціальної безпеки України, система соціального захисту населення якої знаходиться на етапі свого реформування.

Ключові слова: фінансова безпека, соціальна безпека, загрози

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України про основи національної безпеки України. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>
2. Скуратівський В. А. Соціальна політика : навч. посіб. / В. А. Скуратівський, О. М. Палій, Е. М. Лібанова. - К. : Вид-во УАДУ, 2003. - 365 с.